

sel”, der omfatter ”Erweckung”, ”Bekehrung” og ”Erneuerung/Rückbesinnung” og viser, hvilke elementer, der ’idealtypisk’ indgår konversionsprosessen i de to typer.

”Religiöse Grenzüberschrei-

tungen” representerer en milepæl i konversionsforskningen og er en bog, som alle med interesse for konversionsforskning med stort udbytte vil vende tilbage til igen og igen.

David B. Barrett og Todd M. Johnson (red): *World Christian Trends AD 30-AD 2200: Interpreting the Annual Christian Megacensus*, William Carey Library 2001. 934 sider. ISBN: 9780878086085. Pris \$ 79.99

Bokmelding skrevet av Knud Jørgensen

Dette mammutverk er ikke nytt. Imidlertid er det dessverre nok så ukjent blant missiologer og misjonsinteresserte i Norge. Da jeg ønsket å bruke det forleden, var det bare Misjonshøgskolen i Stavanger som kunne hjelpe. Imidlertid er det flere som kjenner til *World Christian Encyclopedia*, også redigert av Barrett og Johnson. Her presenteres den religiøse situasjon i hvert av verdens 238 land. Og enda fler av oss følger sikkert med på den årlige statistiske oversikten «Status of Global Christianity» i *International Bulletin of Missionary Research* (IBMR). *World Christian Trends* gjør bruk av samme mangfoldige database (i Richmond, Virginia), men har hovedfokus på å analysere trender innen kirke, kristentro og misjon.

I historisk lys kan man tale om to tradisjoner. Den første

tradisjonen handler om å innsamle og sammenlikne global missionsstatistikk. Den går helt tilbake til en nestoriansk teolog og geograf, Cosmas Indicopleutes, som i årene 535-547 produserte en *Topographia Christiana* i tolv bind, med kart over den da kjente verden. Først etter Renessansen fortsettes tradisjonen av katolikken Francesco Ingoli som i 1630 utgir a *Report on the Four Parts of the World* – en oversikt over misjonsvirksomhet i Afrika, Amerika, Asia og Europa og utsikter til kontinentenes evangelisering. I protestantisk regi følges dette først opp med William Careys oversikt fra 1792 *An enquiry into the obligations of Christians to use means for the conversions of the heathens*. Her finner vi også relativ nøyaktig global og kontinental statistikk. Denne

tradisjon fortsettes så av både katolikker og protestanter i det 19 og 20 århundre. I innsamling av data er man især opptatt av syv nøkkelbegreper: misjon, misjonsbefalingen, vitner/vitnesbyrd, evangelisering, evangelisasjon, omvendelse og dåp. Det er fortsatt de samme begreper som brukes når man årlig samler informasjon fra 90 % av all organisert kristendom.

Den andre tradisjonen handler om sammenliknende religion. Det første store verk innen denne tradisjonen var Max Müllers femti binds verk om *The Sacred Books of the East* (1879-1910) og J.G. Frazers 12 bind om *The Golden Bough: a Study in Magic and Religion* (1890-1915). I nyere tid har Mircea Eliade gitt ut et 16 binds verk *The Encyclopedia of Religion* (1986). Jeg kjenner også til *Harper Collins Concise Guide to World Religions* (fra 2000). Innen denne tradisjonen nevnes misjon nesten ikke. Eliades verk inneholder en kort artikkel (7 sider) av Stephen C. Neill om kristen misjon. 'Misjon' og 'evangelisering' står fortsatt ikke høyt i kurs innen religionsvitenskapen. Derimot behandler man gjerne religiøs imperialisme, etnosentrisme, religionskrig, proselyttisme, religiøs fanatisme, forfølgelse, etc.

Innen arbeidet til Barrett og

Johnson henter man materiale fra begge tradisjoner. Her tenkes misjon og religion sammen. *World Christian Trends* inneholder således store avsnitt med analyse av 9.900 ulike religioner (religiometrics) og et liknende avsnitt om raser, kultur, folk, språk og *lingua francas* (ethnolinguistics). Videre er religionene selvsagt med i deres 'geostatistics': Globale oversikter over religioner og kristne i perioden 1900-2025 – materialet inneholder således også projeksjoner for fremtiden.

Misjonstradisjonen kommer i verket til uttrykk i en kronologi av verdensevangelisering fra skapelsen og til i dag – og i morgen. Vi får en oversikt over misjonsbefalingen fra år 33 til 2001 (geocommission). Videre har man samlet statistikk om den skrekkinngytende vekst i antall trossamfunn; fra 1.600 i år 1900 til 34.200 i år 2000 – og 45.000 ulike trossamfunn i 2015!! Mer oppløftende er analyser av kirkevekst, evangelisering, 'Great Commission Christians' (= folk som jobber bevist innen misjon på ulike måter og felt), og megatypologier på fornyelse innen global kristentro.

Jeg fikk selv bruk for dette mammutverk i forbindelse med redigering av en bok om religionsfrihet og misjon i Regnum Edinburgh Centenary serien. Her fant jeg et omfangsrikt

hovedavsnitt om 'martyrologi' – demografisk informasjon om kristen martyrium fra år 33 til år 2001. Her var 40 tettskrevne sider med detaljerte analyser over forfølgelse av kristne opp igjennom historien (totalt 70 millioner som siden år 33 har lidt døden for sin tro). Og jeg fant at et betydelig flertall var ortodokse og et enda større flertall av forfølgerne var 'state ruling power', især i det tidligere Sovjetunionen. Verket inneholder videre en detaljert tabell over kristne martyrer opp igjennom historien.

Forfatterne forteller for øvrig at 10 millioner kristne ledere og arbeidere årlig rundt om i den globale kirke sender inn data om 180 ulike emner til sine lokale kirkesamfunn. Hvert år brukes det omkring 10 millioner kroner på dette. Forfatterne har rett i at det her er et viktig

materiale som kan bidra til å gi oss større innsyn til dagen og veien: 'Instruments restore total visibility', sier de – et godt bilde på et materiale som nettopp kan brukes som et styringsredskap for kirke og misjon.

Den årlige statusoversikt for 2015 (se IBMR, Vol 39, No. 1) viser for øvrig at antall kristne på verdensbasis er økende. Vi har lenge vist om den store veksten i det globale Sør. Nå viser tallmaterialet at det for første gang på hundre år også er tale om *en global vekst*: År 2000 omfattet antall kristne globalt 32,4 % (1.9 milliarder); i 2015 er tallet 33,4 % (2.3 milliarder).

Samtidig leser jeg ut av 2015-statistikken at 86 % av verdens ikke-kristne ikke har noen personlig kontakt med en kristen. Bare 14 % av de ikke-kristne kjenner altså en kristen.

Eskil Jonsson: *The Power of the West in the Economy of Grace. Reclaiming a Prophetic Stewardship with an Ecosophic Worldview*, Resource Publications, Eugene, Oregon, 2013. 141 sider. Pris \$ 15.20

Eskil Jonsson er en kjent person i kretser innen misjon, bistand og økumenikk. Jeg husker ham fra min ungdom som en meget kompetent økonomisk rådgiver for Mekane Yesus Kirken i Etiopia hvor hans ideer og tanker bidro til arbeidet med dokumentet 'On the interrelationship between the Proclamation of

the Gospel and Human Development' i 1971 og dermed til kirken fokus på 'serving the whole human being' – altså holistisk misjon. Denne boka handler i grunnen om dette – holistisk kirke, misjon, teologi. Det store problem er Vestens rasjonalitet og makt som siden Opplysningstiden har gitt seg

utslag i et smalt, sekulært og ego-sentrisk verdensbilde som ikke anerkjenner eller forstår verdensbildet til tradisjonelle kulturer og religioner og derfor heller ikke forholder seg til økologisk rettferdighet. Helt siden keiser Konstantin i det fjerde århundre har Vestens religion og kirke legitimert makten og de hierarkiske strukturene i samfunnet og dermed mistet mye av sin profetiske identitet som tegnbærer for fred, rettferdighet og enhet. Motsatsen her til er etter Jonssons mening, en økumenisk og integrert modell av forvaltning/husholderskap (stewardship) som en nådens økonomi (*economy of grace*), basert på en dypere økologisk filosofi.

Det er således de store og overordnede begreper og systemer Jonsson arbeider med: Vestens globalisering, økumenisk og eco-sofisk forvalterskap og den manglende integrasjon mellom moderne og tradisjonell kultur. Hovedårsaken til dagens og verdens konflikter er Vestens makt og elitegrupperinger i resten av verden som satser alt på å samle seg rikdom, økonomisk vekst og adgang til nye markeder. Denne ideologi har også påvirket kirke og misjon (management modeller, utvikling, kirkevekst, unådde folkegrupper).

Forvaltertanken handler til

gjengjeld om gjensidig ansvar og tjeneste. 'Nådens økonomi' er et begrep fra ortodoks teologi hvor det brukes til å illustrere relasjonene mellom de tre personer i treenigheten. Derfra er det blitt videre brukt om en tenkning hvor de menneskelige, åndelige, kulturelle og naturlige gaver anses som 'nådegaver' fra Gud til hver og en – gaver som skal deles fritt 'for the benefit of all members of a household or community (economy of grace)' (p. 114). Begrepet 'eco-sofisk' eller 'eco-teologisk' handler ganske enkelt om 'fred med Gud Skaper og fred med hele skapningen'. I praksis vil det ha å gjøre med bærekraft i utvikling, vekst og samfunn og dermed også med gjensidig ansvar. Skapelse og frelse henger sammen. En eco-sofisk forvaltermodell innebærer dermed både strategier og moralske prinsipper for integrering innen en multi-kulturell nådens økonomi hvor hovedfokus er hva som tjener den globale forvaltning.

Jonssons bok er et frontalt angrep på Vestens kultur og fremskrittstenkning og et storslagent forslag til et alternativ verdenssyn. Deler av dette likner på dagens tenkning omkring profetisk og politisk diakoni. Andre deler fortøner seg som utopiske drømmer.